

กลุ่มไอดอล MUM48 กับการขับเคลื่อนความเสมอภาคทางเพศในประเทศอินเดีย

MUM48 girl group and their feminism movement in India

ประกายกาวิล ศรีจินดา¹⁾, สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ²⁾, พิมพลภัทร ชัยชนะ³⁾

¹⁾อาจารย์ประจำหลักสูตรนิเทศศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,

²⁾อาจารย์ประจำหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,

³⁾นักศึกษาระดับปริญญาตรี นิเทศศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Prakaikavin Srijinda¹⁾, Surasit Vittayarath²⁾, Pimlapat Chaichana³⁾

¹⁾ Lecturer, School of Communication Arts, Suan Sunandha Rajabhat University.

²⁾ Lecturer, School of Communication Arts, Suan Sunandha Rajabhat University.

³⁾ Bachelor Degree Student, School of Communication Arts, Suan Sunandha Rajabhat University.

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บทบาทของกลุ่ม MUM48 นักร้องไอดอลหญิงสัญชาติอินเดียว่าจะมีผลต่อการขับเคลื่อนความเสมอภาคทางเพศในประเทศอินเดียในมิติต่าง ๆ โดยใช้การวิเคราะห์ตัวบท โดยมุ่งนำเสนอออกเป็น 4 มิติ คือ ความท้าทายของสิทธิสตรี ความแตกต่างทางวัฒนธรรม วรรณะและการยอมรับในสังคม และการอยู่รอดของกลุ่มไอดอลหญิงในอินเดีย โดยพบว่าเป็นความท้าทายในการที่กลุ่มไอดอล MUM48 จะสามารถแก้ปัญหาในความแตกต่างของวัฒนธรรม หรือประยุกต์ปรับเปลี่ยนรูปแบบของวงไปตามความเหมาะสมกับสังคมและวัฒนธรรมของประเทศอินเดีย และค่อยๆ สอดแทรกแนวคิดใหม่ในเรื่องของสิทธิสตรี เพื่อเป็นอีกแรงผลักดันในการสร้างสังคมใหม่ให้แก่ประเทศอินเดีย สังคมที่เท่าเทียม สังคมที่ความเหลื่อมล้ำทางเพศลดน้อยลง และเป็นส่วนสำคัญในการสามารถขับเคลื่อนความเสมอภาคทางเพศในประเทศอินเดียต่อไป

คำสำคัญ : กลุ่มไอดอล การขับเคลื่อนความเสมอภาคทางเพศ สิทธิสตรี ประเทศอินเดีย

ABSTRACT

This article aims to analyses the role of MUM48, a group of Indian female idol singers. This will affect the various dimensions of the drive for gender equality in India in, conducted in a textual analysis. The focus is on four dimensions : The challenges of women's rights, cultural differences, caste and social acceptance and the possibility that female idols could be existent in India. This study found that MUM48 would be able to solve the problem regarding cultural difference by adapting their performance to be suitable to Indian culture and tradition, and whenever they were acceptable, they would add their feminist perspective into their show. This

would help construct gender equality in India, which would lead to a positive future for Indian culture.

Keywords: girl group, women role, feminism movement, India

บทนำ

บทเพลง “คุกกี้เสี่ยงทาย” ที่ได้รับความนิยมอย่างสูงในรอบปีที่ผ่านมา เป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้คนไทยจำนวนมากรู้จักกับศิลปินกลุ่มหนึ่งที่กำลังได้รับความนิยมอย่างสูง คือ “กลุ่ม BNK48” ซึ่งถือเป็นกลุ่มศิลปินไอดอลหญิงของไทย ที่เป็นเครือข่ายของกลุ่มไอดอล 48Group จากประเทศญี่ปุ่น โดยมีสมาชิกเป็นผู้หญิงทั้งหมด จำนวน 48 คน ภายใต้แนวคิดร่วมกันคือ “ไอดอลที่สามารถพบได้”

จุดเริ่มต้นของ 48Group เกิดขึ้นจากการถือกำเนิดของ “กลุ่ม AKB48” ศิลปินไอดอลหญิง

ของประเทศญี่ปุ่น จนเกิดกระแสความนิยม และขยายเครือข่ายความนิยมของวงไอดอลหญิงออกไปยังหลายประเทศทั่วเอเชีย เช่น ญี่ปุ่น, จีน, อินโดนีเซีย, ไต้หวัน, ฟิลิปปินส์, อินเดีย แม้กระทั่งในประเทศไทย จึงทำให้ 48Group กลายเป็นกลุ่มไอดอลที่ใหญ่ที่สุดในเอเชีย และสามารถทำรายได้สูงที่สุดในประเทศญี่ปุ่น โดยทำยอดขายแผ่นซิงเกิ้ลไปกว่า 50 ล้านชุดและยอดขายอัลบั้มกว่า 6 ล้านชุด (Kacharaj Wareesoonthorn. (ออนไลน์), 2561)

ภาพที่ 1 แสดงกลุ่ม AKB48 จุดกำเนิดของ 48Group ต้นกำเนิดของกลุ่มไอดอลหญิงในแถบเอเชีย

ที่มา : <http://www.gypzyworld.com>

จากแนวคิดของการก่อตั้ง 48Group กลไกของการขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆ ภายในวงนั้นเป็นเรื่องของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มไอดอล

กับแฟนคลับได้เป็นอย่างดี เช่น กิจกรรมการจับมือ การพบปะแฟนเพลงอยู่เป็นระยะๆ การสร้างโรงแสดง หรือแม้แต่การจัดทำมิวสิกวิดีโอร่วมกับกลุ่มแฟนคลับ

ทำให้กลุ่ม 48Group มีความแตกต่างจากเกิร์ลกรุ๊ปกลุ่มอื่น ที่จะพบเห็นได้เฉพาะตามงานคอนเสิร์ตหรือในรายการโทรทัศน์เท่านั้น ความนิยมของกลุ่มศิลปินไอดอลหญิงเหล่านี้ เกิดเป็นความนิยมของกลุ่มแฟนคลับ หรือที่เรียกกันว่า “โอตะ” ซึ่งส่วนมากแล้วเป็นเพศชาย ที่ให้เกียรติยกย่อง เทิดทูน และชื่นชมในความสามารถของไอดอลหญิงของพวกเขาอย่างไม่เคยมีมาก่อน ในกลุ่มศิลปินหญิงแถบเอเชีย จึงเป็นประเด็นสำคัญที่น่าสนใจ ทั้งนี้ จะว่าไปแล้วสำหรับประเทศแถบเอเชียนั้น ระบบชายเป็นใหญ่ (Patriarchy) หรือปิตาธิปไตย ซึ่งเป็นระบบการครอบครองและควบคุมของผู้ชาย ให้มุมมองความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชาย ซึ่งมีลักษณะของความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศ และการตกเป็นเบี้ยล่างของผู้หญิงในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม มาตั้งแต่สังคมในอดีตจนถึงปัจจุบัน (Boserup, 1970)

ในทางเศรษฐกิจ ระบบชายเป็นใหญ่สะท้อนให้เห็นได้จากการแบ่งงานระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย ในครอบครัวที่ทำให้งานในบ้านเป็นหน้าที่ของผู้หญิงเท่านั้น ในทางวัฒนธรรม สังคมแสดงถึงความคาดหวังในตัวผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย เช่น ฝ่ายหญิงควรอยู่ในสายตาของผู้เป็นพ่อเป็นแม่ คอยสอดส่องดูแลความประพฤติของหญิงสาวไม่ให้ออกนอกกลุ่มนอกทาง ผู้หญิงต้องระวังตัวเรื่องความประพฤติ การวางตัวและกิริยามารยาท ความเป็นแม่บ้านแม่เรือน ซึ่งหากผู้หญิงประพฤติตนออกนอกจากบรรทัดฐานของสังคมที่วางไว้ ก็จะถูกตำหนิตีเตียนจากสังคมภายนอก ดังนั้น กลุ่ม 48Group ที่เกิดขึ้นมาภายใต้สังคมปิตาธิปไตยที่ฝังรากแน่นยาวนานหลายร้อยปีนั้น จึงเป็นสิ่งที่ท้าทายในมิติของสตรีนิยม

ในประเทศไทย กลุ่มไอดอล BNK48 ได้สร้างปรากฏการณ์ความนิยมของเพลงคุกก็เสี่ยงตาย และ

สร้างการยอมรับในตัวกลุ่มไอดอล โดยมีตัวแทนของผู้หญิงที่มีความสามารถในหลายๆ ด้าน ทั้งการศึกษา ความสามารถ รวมไปถึงงานอดิเรกอื่นๆ ที่ได้รับการยอมรับ ไม่ว่าจะเป็นความสามารถทางด้านดนตรี เช่น กีตาร์ กลอง ไวโอลิน เปียโน เป็นต้น หรือความสามารถทางด้านภาษาที่สมาชิกแต่ละคนมีความถนัดต่างกัน เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาญี่ปุ่น ภาษารัสเซีย เป็นต้น และยังมีสมาชิกบางส่วนที่ได้รับรางวัลการันตีในความสามารถอีกด้วย เช่น เฉลิมพร อารีกุล หนึ่งในสมาชิก ที่ได้รับรางวัลเยาวชนคนต้นแบบ ปี 2560 และได้รับรางวัลทูตพระพุทธศาสนาประจำวันมาฆบูชามหามงคล ประจำปี 2561 นอกจากนั้นผลงานด้านงานวิจัยที่เธอได้ร่วมทำกับอาจารย์ ยังได้รับการยอมรับลงตีพิมพ์ในวารสาร Royal Society Open Science ของประเทศอังกฤษอีกด้วย ที่ส่งผลให้กลุ่มไอดอล BNK48 ได้รับการชื่นชมจากสังคมไทย นอกจากนี้ยังได้รับการคัดเลือกจาก พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ให้เป็นหนึ่งในกลุ่มตัวแทนศิลปินดารารายการเดินหน้าประเทศไทย เทปพิเศษในตอน “สร้างอนาคต โครงการ DLTV ออกอากาศเมื่อวันที่ 5 กันยายน 2561 สะท้อนให้เห็นถึงการให้การยอมรับในตัวผู้หญิงมากขึ้นตามความเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เคลื่อนไปในปัจจุบัน เป็นลักษณะเดียวกันกับการก่อรูปของความรู้ที่สั่งสมมาจนก่อตัวเป็นผลผลิตทางวัฒนธรรมของผู้คนซึ่งเมื่อผู้รับสารเสพสื่อเป็นประจำซ้ำ ๆ จนกลายเป็นชีวิตประจำวัน (everyday life) พวกเขาไม่เพียงแต่รับข้อมูลข่าวสารเท่านั้น แต่พวกเขายังค่อยๆ เก็บสะสมภาพต่อของชีวิตแบบต่างๆ (picture of life) และได้รับแบบจำลองของพฤติกรรมต่างๆ ก่อนที่จะได้มีโอกาสไปสัมผัสกับประสบการณ์จริงนั้นๆ ต่อไปในที่สุด

ในส่วนของประเทศอินเดียนั้น ได้มีการนำเอาแนวคิดเกี่ยวกับการก่อตั้งกลุ่ม 48Group ไปใช้ โดยก่อตั้งวง “MUM48” ขึ้นเมื่อวันที่ 16 มกราคม 2561 ซึ่งในปัจจุบันกำลังอยู่ในระหว่างการเปิดรับสมัครหญิงสาว อายุ 12 –20 ปี เข้ามาอดิชั่นเป็นสมาชิกรุ่นแรกของกลุ่ม โดยทางผู้ก่อตั้งคาดหวังให้กลุ่มไอดอล MUM48 เป็นแรงขับเคลื่อนสิทธิสตรีและความเท่าเทียมทางเพศในประเทศอินเดียอีกด้วย ทั้งนี้ เนื่องจากอินเดียนั้นเป็นประเทศที่มีความเหลื่อมล้ำทางสังคมในเรื่องของเพศค่อนข้างสูง อีกทั้งยังมีข้อจำกัดในเรื่องของวัฒนธรรมที่แตกต่างและหลากหลาย รวมไปถึงความไม่เท่าเทียมกันในสังคมจากเหตุผลดังกล่าวทำให้การก่อตั้ง MUM48 เป็นประเด็นที่น่าสนใจเป็นอย่างมาก เนื่องจากกลุ่ม 48Group ถือได้ว่าเป็นไอดอลหญิงที่ได้รับการให้เกียรติ เทิดทูนจากกลุ่มแฟนคลับเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ เนื่องจาก 48Group เป็นการทำการตลาดที่ส่งเสริมให้เหล่าสมาชิกในกลุ่มไอดอลที่เป็นผู้หญิงดูมีคุณค่า ต้องให้เกียรติ มีกฎหมายและเนื้อต้องตัวห้ามถ่ายรูปคู่ อีกทั้งยังมีกิจกรรมที่เรียกว่างานจับมือที่ให้เหล่าแฟนคลับซื้อบัตรเข้าไปต่อแถวจับมือกับสมาชิกในวงที่ตนเองชื่นชอบ จะเห็นได้ว่า วัฒนธรรมย่อยของกลุ่ม 48Group นั้นมีความขัดแย้งกันกับวัฒนธรรมของประเทศอินเดียเป็นอย่างมาก ดังนั้นความท้าทายในการสร้าง “ภาพความเป็นผู้หญิงสมัยใหม่” จึงอยู่ภายใต้ความคาดหวังว่ากลุ่มไอดอล MUM48 จะเป็นแรงขับเคลื่อนความเสมอภาคทางเพศในประเทศอินเดียได้อย่างไร?

การขับเคลื่อนความเสมอภาคทางเพศในประเทศอินเดียของกลุ่มไอดอล MUM48

ความเสมอภาค (Equality) ถือเป็นแนวคิดพื้นฐานที่นักสตรีนิยมแนวเสรีนิยมเรียกร้องมาโดยตลอด ทั้งในด้านการศึกษา ด้านอาชีพ การเมือง และกฎหมาย ถึงเป็นหลักการสำคัญเหมือนกับความเสมอภาคของความเป็นมนุษย์ แม้ว่าจะมีความเห็นต่างเกิดขึ้นในแต่ละกลุ่ม เช่น สตรีนิยมแนวมาร์กซิสต์มองว่าความเสมอภาคไม่สามารถเกิดขึ้นได้ เพราะสังคมทุกสังคมมีชนชั้น หรือการที่กลุ่มสตรีนิยมแนวก้าวหน้าปฏิเสธความเสมอภาค เพราะต้องการให้ผู้หญิงอยู่เหนือกว่าผู้ชาย แต่ถึงอย่างไรความเสมอภาคก็ยังเป็นเรื่องที่ยังต้องต่อสู้ แม้ว่าจะยังเป็นเรื่องยากที่จะเกิดขึ้นได้จริง (กนกพรรณ วิบูลย์ศรี, 2547 น. 17-18) ภายใต้ความขัดแย้งของระบบสังคม วัฒนธรรมที่สั่งสมมาอย่างยาวนาน จึงเป็นประเด็นหลักที่ผู้เขียนมุ่งนำเสนอในบทความนี้เกี่ยวกับแนวทางและความคาดหวังในการขับเคลื่อนความเสมอภาคทางเพศในประเทศอินเดียของกลุ่มไอดอล MUM48 ในมิติต่าง ๆ

1. ความท้าทายของสิทธิสตรี

อินเดียเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนา ความเชื่อ วัฒนธรรม และประเพณีต่าง ๆ เนื่องจากเป็นประเทศขนาดใหญ่และมีประชากรอยู่เป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังเป็นประเทศที่มีปัญหาเรื่องของการเหลื่อมล้ำทางเพศมาอย่างยาวนาน และค่อนข้างรุนแรง ด้วยความเชื่อ “ผู้ชายเป็นศูนย์กลาง” (Androcentrism) ที่มองว่าผู้ชายเป็นผู้ที่เหนือกว่าผู้หญิง และสิ่งที่ไม่เคยเปลี่ยนแปลงก็คือการเอารัดเอาเปรียบระหว่างเพศ ซึ่งสาเหตุมาจากการถูกมองว่าผู้หญิงสามารถมีความเท่าเทียมกับชาย เพราะมีธรรมชาติที่แตกต่าง ผู้หญิงไม่สามารถคิดอย่าง

เป็นเหตุเป็นผลได้ จึงทำให้ปรากฏภาพของหญิงสาว ถูกทำร้ายร่างกาย หรือถูกระทำอย่างไม่สมควร อยู่บ่อยๆ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ความคิดเรื่องของการกดขี่เพศหญิงนั้น ถูกถ่ายทอดต่อๆ กันมารุ่นต่อรุ่น จนฝังรากลึกอยู่ในจิตสำนึกของผู้ชายอินเดียที่อยากจะเปลี่ยน แม้ว่าในอินเดียจะมีการรณรงค์ในเรื่องสิทธิสตรี กันอย่างแพร่หลาย เช่น ในปี 2558 กลุ่มหญิงคนงาน สิ่งทอในอินเดียรวมกลุ่มด้านความไม่เป็นธรรม ในที่ทำงาน รวมถึงการต่อต้านรัฐบาลอินเดียที่สั่งห้าม ออกอากาศรายการ “ลูกสาวของอินเดีย (India’s Daughter)” แต่ก็ยังไม่เป็นผลเท่าที่ควร จากปัญหานี้ ส่งผลให้การก่อตั้งไอดอลหญิงในประเทศอินเดียนั้น เป็นเรื่องที่ยากและท้าทายมาก ไม่ว่าจะเป็น การออกมาทำงานนอกบ้านของผู้หญิงในที่นี้หมายถึง การสมัครเข้ามาเป็นสมาชิกในวง หรือจะเป็นการได้รับการ ยอมรับในสังคม เพราะเป็นวงผู้หญิงล้วน หากจะให้ผู้ชายชาวอินเดียนยอมรับและมาเป็นแฟนคลับได้ ก็คงต้องใช้กลยุทธ์หลายอย่างแน่นอน และนอกจากนั้น สมาชิกในวงจะต้องเข้มแข็งมาก สามารถอดทนต่อเสียง วิพากษ์วิจารณ์ การต่อต้านจากกลุ่มคนที่ไม่เห็นด้วยกับ การให้ความชื่นชมเด็กผู้หญิงอย่างออกนอกหน้า จากที่กล่าวมาก็อาจจะทำให้พอนิกภาพได้ว่าเพราะเหตุใด การตั้งกลุ่มไอดอลหญิงที่ประเทศอินเดียจึงไม่ใช่เรื่อง ง่าย ถึงแม้ว่าการเรียกร้องสิทธิสตรีจะมีพัฒนาการ มายาวนานโดยกฎหมายทางสังคมที่มีผลกระทบ ต่อสตรีอินเดียมีมาตั้งแต่สมัยก่อนพุทธกาล และนานา ประเทศให้ความสนใจในประเด็นสิทธิสตรีมากขึ้น แต่ก็

ไม่ได้หมายความว่า การเรียกร้องนี้ควรจะยุติ และใน สังคมอินเดียแล้วความเสมอภาคที่แท้จริงยังไม่ได้ เกิดขึ้นจริง และยังต้องมีการศึกษาต่อไปว่าความเสมอ ภากระหว่างผู้ชายและผู้หญิงที่แท้จริงคือจุดใด และจะ ทำอย่างไรเพื่อที่จะขจัดความเหลื่อมล้ำทางเพศนี้ ออกไปได้ เพราะหากจะว่าไปในประเทศอินเดียก็เคย มีดาราดาวหญิงที่ประสบความสำเร็จและได้รับการยอมรับ มาก่อนหน้านั้นก็คือ ไอศวรรยา รાય (Aishwarya Rai) อดีตนักแสดง นางแบบเจ้าของตำแหน่งมิสเวิลด์ ในปี พ.ศ. 2537 ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นนักแสดงที่มี อิทธิพลได้รับความนิยมมากที่สุดในอินเดียและ สื่อมวลชนหลายแขนงยกย่องให้เป็น “สตรีที่สวยงามที่สุดในโลก” (Sanook.com, 2558) ที่มีความสามารถ ทั้งด้านการศึกษาทางสถาปัตยกรรม ความสามารถในการสื่อสารได้หลายภาษา จนกลายเป็นนักแสดงหญิง ชาวอินเดียคนแรกที่ได้รับร่วมงานกับฮอลลีวูด ดังนั้น จะเห็นได้ว่า แม้จะเป็นผู้หญิง แต่ก็สามารถได้รับการ ยอมรับในประเทศอินเดียได้ หากมีความสามารถ มากพอ และการที่จะได้รับการยอมรับในฐานะ ไอดอลหญิงในประเทศอินเดีย ก็สามารถทำได้เช่นกัน หากความเป็นผู้หญิงได้ถูกนำเสนอโดยสื่อมวลชนที่ทำ หน้าที่สะท้อนสภาพความเป็นจริงในสังคม ให้เห็นถึง “ความสามารถ” ที่มี “ความเท่าเทียม” ของผู้หญิง ไม่ใช่เพียงการกดทับทางด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม บนพื้นที่ อุดมการณ์เช่นในอดีตที่ผ่านมา

ภาพที่ 2 แสดงไอศวรรยา ราย นักแสดงหญิงที่มีอิทธิพลมากที่สุดในอินเดีย

ที่มา : <http://www.Dek-D.com>

2. ความแตกต่างทางวัฒนธรรม

ถึงแม้ว่าอินเดียจะเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมก็ตาม แต่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศต่างก็นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งอิสลามนั้นมีกฎหมายห้ามร้องเพลง และเต้นรำ อุลละมะฮ์ หรือผู้มีอิทธิพลของอิสลามชั้นนำหลายคน แสดงความคิดเห็นว่าการร้องเพลงไม่ว่าโดยหญิง หรือชาย เป็นสิ่งต้องห้ามในอิสลาม โดยอ้างเหตุผลว่าดนตรีมีผลต่ออารมณ์ ซึ่งจะนำพาไปสู่การทำความผิดจากประเด็นนี้อาจทำให้กลุ่มคนที่เคร่งศาสนาออกมาต่อต้านการก่อตั้งวงไอดอลหญิงอย่าง MUM48 ได้ รวมถึงการแต่งกายที่อาจมองดูไม่สุภาพเท่าที่ควร เพราะ 48Group มักเน้นการแต่งกายแบบ นักเรียนญี่ปุ่น ซึ่งจะมีการใส่กระโปรงสั้น หรือการปล่อยผม ไม่สวมใส่ฮิญาบ เป็นต้น ถึงแม้จะเป็นประเด็นถกเถียง

กันว่าสื่อมวลชนจะสามารถสะท้อนสภาพความเป็นจริงในสังคมได้หรือไม่ ถึงอย่างไรเรื่องราวในสื่อมวลชนก็คงต้องมีรู้อยู่ของความเป็นจริงอยู่บ้าง และแม้ว่าสื่อมวลชนจะไม่สะท้อนสภาพความเป็นจริงอย่างที่ "กำลังเป็นอยู่" แต่ก็อาจจะสะท้อนให้เห็นถึง "ภาพที่ควรจะเป็น" (กาญจนา แก้วเทพ, 2543) เพราะจากร่องรอยความสำเร็จของกลุ่ม 48Group ที่เคยก่อตั้งวงไอดอลในประเทศที่ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามได้สำเร็จแล้วที่ประเทศอินโดนีเซีย โดยใช้ชื่อว่า JKT48 มาจากชื่อเมืองหลวง ประเทศอินโดนีเซียอย่าง "จาการ์ตา" นั่นเอง โดยกลุ่มไอดอล JKT48 นั้นก็ได้รับการยอมรับและได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย เรียกได้ว่าสามารถทำลายกำแพงทางศาสนาและวัฒนธรรมที่ต่างกัน

ภาพที่ 3 แสดงกลุ่มไอดอล JKT48
กลุ่มไอดอลหญิงของประเทศอินโดนีเซีย
ที่มา : <http://www.thailandsusu.com>

ด้วยเหตุนี้ แม้ว่าอินเดียจะเป็นประเทศที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมอย่างมากก็ตาม แต่กลุ่มไอดอล MUM48 ก็จะสามารถได้รับการยอมรับในสังคม และได้รับความนิยมได้ หากกลุ่มไอดอล MUM48 สามารถสะท้อนอัตลักษณ์ของกลุ่มในลักษณะของการผสมผสานระหว่าง “ความเป็นอินเดีย” ที่เป็นวัฒนธรรมท้องถิ่น และ “ความเป็นเอเชีย” ที่เป็นวัฒนธรรมแบบสากลเข้าไว้ด้วยกัน (Globalized Hybrid Culture) โดยเฉพาะอัตลักษณ์ในมุมมองของสจิวต ฮอลล์ (Stuart Hall (1997) ที่เป็นสิ่งไม่ตายตัว สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา กลุ่มไอดอล MUM48 ก็สามารถปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมกระแสหลักของอินเดียได้ จึงส่งผลให้อัตลักษณ์ของกลุ่มไอดอล MUM48 ที่เกิดขึ้นจะมีลักษณะที่ผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมอินเดียและวัฒนธรรมญี่ปุ่น เรียกว่า “วัฒนธรรมอินเดียลูกผสม” (Hybridized Indian Identity) ที่จะทำให้เกิดการยอมรับถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมในสังคมอินเดียได้ในไม่ช้า

3. วรรณะและการยอมรับทางสังคม เป็นที่ทราบกันดีว่าวรรณะทางสังคมของประเทศอินเดียนั้น

แบ่งออกเป็น 4 วรรณะ คือ วรรณะพราหมณ์ วรรณะกษัตริย์ วรรณะแพศย์ และวรรณะศูทร นอกจากนี้ยังมีอีกกลุ่มวรรณะหนึ่งซึ่งถือว่าเป็นพวกต่ำที่สุด คือ จันฑาล หมายถึง ลูกที่เกิดจากพ่อแม่ต่างวรรณะกัน ซึ่งจะถูกรังเกียจ เหยียดหยาม ไม่มีคนในวรรณะอื่นคบหาสมาคมด้วย ในอดีตนั้นชาวอินเดียถือวรรณะกันอย่างรุนแรง และยอมรับในวรรณะตัวเองอย่างไม่มีข้อแม้ ตั้งแต่สมัยก่อนพุทธกาลจนถึงปัจจุบัน ถึงแม้ในปัจจุบัน ระบบวรรณะจะถูกยกเลิกไปแล้วตามกฎหมาย แต่บุคคลในวรรณะต่ำท่อก็ยังไม่ได้ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันในสังคมอยู่ดี ทั้งนี้เนื่องจากชนชั้นทางสังคมนั้นเกิดจากการที่สังคมแต่ละสังคม ย่อมมีลักษณะของกลุ่มคนที่มีเอกลักษณ์แตกต่างกันอันเป็นผลจากความคิด ความเชื่อ ค่านิยม นำไปสู่พฤติกรรมการปฏิบัติที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันภายในกลุ่มสังคมนั้น ๆ เช่นเดียวกับสังคมในประเทศอินเดีย การเข้ามาของกลุ่ม 48Group เพื่อก่อตั้งกลุ่มไอดอล MUM48 เปรียบเสมือนการเข้ามาสร้างการยอมรับทางสังคมจากชนชั้นหลักในระบบทุนนิยมตามแนวความคิดมาร์กซิสม์ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันว่าแนวคิดหลักพื้นฐานของ คาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx)

นั้น เป็นนักวิชาการที่ให้ความสนใจเรื่องของ “คน” และ “ความสัมพันธ์ระหว่างคน” ซึ่งโดยรวมเรียกว่า “ความสัมพันธ์ทางสังคม” นั้นเอง โดยประชา เปี่ยมพงษ์สานต์ (2529) ได้ขยายความว่ารูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมที่มาร์กซ์ให้ความสนใจวิเคราะห์มากที่สุด คือ “ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ” การที่มนุษย์เข้ามาสัมพันธ์กันเพื่อการทำมาหาเลี้ยงชีพซึ่งมาร์กซ์ถือว่า ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจเป็นพื้นฐานชีวิตของคนในสังคม ซึ่งจะสะท้อนสู่แบบวิถีการผลิต ดังนั้นการเปิดรับอดีตชั้นสมาชิกของกลุ่มไอดอล MUM48 นั้น จึงเปรียบเสมือนการเปิดเวทีให้พื้นที่สาธารณะของคนทุกชนชั้นในสังคมอินเดีย ให้มีโอกาสดำเนินการยอมรับในสังคมของตน ในพื้นที่ของระบบตลาดเพื่อตอบสนองวิถีชีวิตแบบสังคมทุนนิยมอย่างเต็มรูปแบบ ดังที่ ญัฐจรี สุวรรณภักดิ์ (2550) ได้เสนอทัศนะเกี่ยวกับเรื่องวิถีการบริโภคและความรุนแรงเชิงสัญลักษณ์ของชนชั้นในสังคมว่าจะโยงในมิติด้านเศรษฐกิจ ในด้านการบริโภค จะได้ยินว่าคนชั้นกลางเป็นกลุ่มหลัก หรือเป็นเป้าหมายหลักของระบบทุนนิยมหรือระบบตลาด เป็นกลุ่มเป้าหมายที่มุ่งหวังจะขายสินค้าและบริการให้ เพราะส่วนหนึ่งของชนชั้นกลางมีศักยภาพในการซื้อสินค้าและบริการ เพราะฉะนั้นจะเป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก โดยในการบริโภคสินค้าและบริการนั้น ไม่ได้บริโภคเฉพาะมูลค่าของสินค้าเท่านั้น แต่ยังมีเรื่องเกี่ยวกับสัญลักษณ์หรือระบบของความหมายระบบสิ่งที่เป็นนามธรรมสิ่งที่ผูกติดอยู่กับสินค้าและบริการเหล่านั้นด้วย ซึ่งระบบชนชั้นทางการบริโภคนี้นี้จะค่อย ๆ หลายกำแพงของชนชั้นวรรณะแบบเดิมของอินเดียไปด้วยปัจจัยทางเศรษฐกิจ

4. การอยู่รอดของกลุ่มไอดอลหญิงในอินเดีย

หากพิจารณาถึงการอยู่รอดของกลุ่มไอดอลหญิงในประเทศอินเดียท่ามกลางสังคมที่มีความขัดแย้ง

ในมิติต่าง ๆ ต่อแนวทางการดำเนินการของกลุ่มนั้น สจิวต ฮอลล์ (Stuart Hall) (1997) อธิบายว่า สื่อเป็นกลไกด้านอุดมการณ์ของสังคม โดยที่ไม่ได้ทำการครอบงำสังคมหรือเป็นเพียงตัวสะท้อนอุดมการณ์แบบหยาบๆ เท่านั้น แต่สื่อทำหน้าที่เป็น “ตัวประกอบสร้างความจริงทางสังคม” (Social Construction of Reality) ซึ่งแท้จริงแล้วไม่เคยมีสิ่งๆ ที่เรียกว่าความเป็นจริงเกิดขึ้นจนกว่าจะมีผู้ประกอบสร้าง (construct) ความจริงนั้นขึ้นมา และการสื่อสารก็คือ กระบวนการที่มนุษย์ใช้เพื่อประกอบสร้างความจริงขึ้นมาตัวเอง ซึ่งสอดคล้องกับการที่กลุ่มไอดอล MUM48 ใช้พื้นที่สื่อในการประกอบสร้างภาพลักษณ์ของเด็กสาวที่มีความสามารถในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการเรียนดนตรี หรือด้านอื่นๆ เพื่อให้สังคมเห็น และให้การยอมรับว่าผู้หญิงก็สามารถได้รับความยกย่องชื่นชมในฐานะไอดอลได้ อีกทั้งจุดแข็งอีกประการของ 48Group คือเสน่ห์ของความไม่สมบูรณ์แบบเพราะจะทำให้แฟนคลับได้เห็นพัฒนาการของเหล่าสมาชิก ได้คอยเอาใจช่วย และใช้ไอดอลเป็นแรงบันดาลใจได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาการรวมกลุ่มของนักเดินปอยของจิราวรรณ นันทพงศ์ และกาญจนา แก้วเทพ (2554) ว่าเป็นการสร้างพื้นที่ทางพิธีกรรมทางศาสนาในสังคมสมัยโบราณ กิจกรรมการแข่งขันที่ถูกสร้างขึ้นใหม่เป็นการตอบสนองความต้องการการยอมรับและต้องการต่อสู้ต่อรองอำนาจจากสังคมผ่านการเต้นที่เป็นเอกลักษณ์เพื่อให้ได้พื้นที่ในการแสดงอัตลักษณ์ภายในกลุ่มและนำเสนอสู่สายตาคนภายนอก จึงเป็นประเด็นสำคัญที่จะทำให้กลุ่มไอดอล MUM48 จะได้รับการยอมรับจากสังคมอินเดียได้ และก้าวผ่านอุปสรรคในเรื่องของความแตกต่างทางสังคม แนวคิด และวัฒนธรรมได้ นอกจากนี้ การทำให้สังคมยอมรับวงไอดอลที่เป็นผู้หญิงทั้งหมดได้ ก็เป็น

ส่วนหนึ่งที่ทำให้สังคมยอมรับผู้หญิง และเปิดโอกาสให้พวกเธอได้แสดงความสามารถมากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาแนวคิดสตรีนิยมและขบวนการทางสังคมของผู้หญิงในประเทศไทย ของดวงหทัย บุรณเจริญกิจ (2560) ที่มองว่าขบวนการสตรีนิยมได้ส่งสมทั้งในด้านความสำเร็จและบทเรียน มาตลอดหลายทศวรรษที่ผ่านมา ประกอบกับช่องทางทางกฎหมายที่มีความตื่นตัวเรื่องสิทธิมนุษยชนและสิทธิชุมชนของประชาชน จะนำพาความแข็งแกร่งของผู้หญิงในการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ต่อสู้เพื่อปกป้อง วิถีชีวิต สิ่งแวดล้อม สันติภาพ และการพัฒนาที่ยั่งยืน

สรุปและอภิปรายผล

ขบวนการเคลื่อนไหวและก้าวต่อไปของกลุ่มไอดอล MUM48

การต่อรองและการต่อสู้ของสิทธิสตรีในประเทศอินเดีย ที่ใช้เวลายาวนานมาตั้งแต่สมัยก่อนพุทธกาล จนกระทั่งถึงยุคโลกาภิวัตน์ที่ยังคงไม่เปลี่ยนแปลง ขนบประเพณี เป็นเหตุให้เกิดการต่อสู้ ชัดขึ้น และการต่อรองเชิงอุดมการณ์ในการสร้างให้กลุ่มไอดอล MUM48 เป็นภาพของสตรีในแบบฉบับสากล โดยช่องว่างระหว่างทฤษฎีในทางวิชาการกับขบวนการเคลื่อนไหว เป็นความท้าทายที่ตั้งอยู่ในบริบทที่ต้องรับมือกับความท้าทายทั้งในระดับประเทศ และในระดับสากล หากพิจารณาจากประสบการณ์ที่ผ่านมา ในการจัดตั้งวงไอดอลในหลายประเทศ ของทีมงาน 48Group จะเห็นว่าทางกลุ่มมีความเข้าใจในการปรับประยุกต์วัฒนธรรม ทั้งลดความเป็นพื้นบ้าน (Localize) ของแต่ละประเทศลง เพื่อกระชับความรวดเร็วในการนำเสนอรวมไปถึงการปรับท่าเต้นให้ง่ายต่อการแสดงของสมาชิก และเพิ่มความเป็นสากล (Internationalize) ทั้งรูปแบบของการเต้นรำที่เป็น

วัฒนธรรมสากล การจัดแสดงคอนเสิร์ต การใช้เทคโนโลยีแสง สี เสียง ที่ทันสมัย เพื่อให้สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้ชมในแต่ละประเทศได้กว้างขวางและง่ายตายขึ้น จะเป็นแนวทางในการสามารถแก้ปัญหาในความแตกต่างของวัฒนธรรม หรือประยุกต์ปรับเปลี่ยนรูปแบบของวง ไปตามความเหมาะสมกับสังคมและวัฒนธรรมของประเทศต่าง ๆ ดังที่กลุ่มไอดอล MUM48 ค่อยๆ สอดแทรกแนวคิดใหม่ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะแนวคิดทางสตรีนิยมเพื่อเป็นอีกแรงผลักดันในการสร้างสังคมใหม่ให้แก่อินเดีย สังคมที่เท่าเทียม สังคมที่ความเหลื่อมล้ำทางเพศลดน้อยลง โดยกลุ่มสตรีนิยมแนววัฒนธรรมเชื่อว่า ผู้หญิงจะมีความเท่าเทียมกันกับผู้ชายได้ต้องยกระดับตัวเองให้มีอำนาจในการต่อสู้กับการครอบงำของผู้ชายหรือความเชื่อเดิมในสังคม หรืออุดมการณ์ชายเป็นใหญ่ ด้วยการที่ผู้หญิงต้องยืนได้ด้วยขาตนเองไม่พึ่งพาผู้ชายมากเกินไป และแยกตัวออกมาสร้างวัฒนธรรมและมีสถาบันที่เป็นของตัวเองเองทั้งการศึกษา สุขภาพ สื่อมวลชน องค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ เป็นการสร้างพื้นที่ของผู้หญิง เป็นฐานอำนาจและชุมพลในการต่อสู้เชิงอำนาจกับผู้ชาย อาจจะนำไปสู่ความสัมพันธ์อันดีระหว่างชายหญิง (Millett, 1969 อ้างถึงใน Weiner, 1994, p. 146) ซึ่งเหมือนกับการต่อสู้ทางพื้นที่ของกลุ่มวัยรุ่นรุ่นเซ็นเตอร์พ้อยท์ จากงานของกุลภา วัจนสาระ (2544) ที่มองปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่เซ็นเตอร์พ้อยท์มีลักษณะบางอย่างคล้ายการประกอบพิธีกรรมเปลี่ยนผ่านในสังคมดั้งเดิม มีบางสัญลักษณ์หรือเครื่องหมายคล้ายกับสัญลักษณ์ในพิธีกรรม

ทั้งนี้ การที่กลุ่มไอดอล MUM48 ยอมจำนนต่อการเป็นสินค้าทางสัญญาของทุนนิยม จะกลายเป็นความหมายที่พบในการศึกษาคั้งนี้ว่า ในที่สุดแล้ว

การนำความเป็นหญิงแบบมุสลิมไปสู่โลกสากลจะทำให้
อัตลักษณ์ของตนหายไป แต่จะได้พื้นที่ของความเป็น
สตรีปรากฏตัวตนขึ้นมาในสังคมที่แตกต่างกัน
ทางวัฒนธรรมอย่างอินเดีย ที่จะยอมให้สังคมเป็นฝ่าย
ยอมรับการทำให้เรือนร่าง กลายเป็นวัตถุขายได้ แม้ว่า
ผู้หญิงจะมีความรู้ ความสามารถ แต่ก็ต้องยอมจำนน
ให้กับระบบและความเป็นทุนเพื่อความอยู่รอดของกลุ่ม
ดังที่ ลิซ่า (Liza) (2012) กล่าวว่าระบบทุนเสรีนิยม
ที่มาพร้อมระเบียบโลกและเทคโนโลยีใหม่ๆ ได้ดึง
ผู้หญิงออกจากครัวเรือนมาสู่ตลาดมากขึ้นเพื่อให้ได้รับ
การยอมรับจากสังคม ในมิติทางการบริโภค หากกลุ่ม
ไอดอล MUM48 ทำสำเร็จ ก็จะเป็นโอกาสที่ดี
เนื่องจากอินเดียเป็นประเทศที่มีประชากรจำนวนมาก
และมีศักยภาพที่จะส่งออกผลงานในวงการบันเทิง
ไปสู่ Bollywood ทำให้สามารถพัฒนาไปได้ไกล
และออกสู่สายตาทั่วโลก การสถาปนาความชอบธรรม
นั้นให้เกิดในสังคมอินเดียได้ จะทำให้นอกจากความ
อยู่รอดของตัวเองกลุ่มเองแล้ว ยังจะเป็นการจุดประกาย
ความเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในการสร้างสิทธิแห่งความ
เสมอภาคให้เกิดขึ้นในประเทศอินเดียได้ เมื่อผู้หญิง
ได้พยายามทำให้เสียง (voices) ประเด็น(issues)

ข้อเรียกร้อง (demands) และวาระ (agenda)
ของกลุ่มตนเข้าสู่พื้นที่สาธารณะด้วยการใช้อิทธิพล
ทางสื่อเพื่อเปลี่ยนมุมมอง แนวคิด ทศนคติจากสังคม
ต่อเพศหญิงให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น และหากกลุ่ม
ไอดอล MUM48 เติบโตได้ มีฐานแฟนคลับมากขึ้น
มีคนรู้จักและยอมรับมากขึ้น ก็จะสามารถเป็น
แนวทางชี้นำสังคมให้เห็นความสำคัญของสิทธิสตรี
ไม่ว่าจะเป็นการสร้างแรงบันดาลใจด้วยผลงานของกลุ่ม
ทั้งบทเพลง มิวสิควิดีโอ หรือบทสัมภาษณ์ของสมาชิก
ในกลุ่มผ่านสื่อต่าง ๆ ทำให้ผู้หญิงในประเทศอินเดีย
ได้รับการยอมรับในความสามารถมากขึ้น ซึ่งไม่เพียง
ในประเทศอินเดียเท่านั้น แต่ยังเป็นต้นแบบของ
ขบวนการขับเคลื่อนความเสมอภาคทางเพศในประเทศ
อื่น ๆ ได้ต่อไป ดังที่ในประเทศญี่ปุ่นได้เคยสร้างพื้นที่
ให้กับสตรีมาแล้วจากความสำเร็จของกลุ่ม AKB48
ถึงแม้ว่าการสร้างวงไอดอลหญิงจะเป็นการสร้างเพศ
หญิงให้เป็นสินค้าทางการตลาดก็ตาม แต่หากพิจารณา
อย่างลึกซึ้ง จะพบว่าเป็นโอกาสสำคัญในการแสดง
ความสามารถของสตรี ให้ได้รับการยอมรับจากสังคม
มากขึ้น และเป็นจุดเริ่มต้นในการยืนหยัดในสิทธิ
ของตนเองได้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กนกพรรณ วิบูลย์ศรี. (2547). การเปรียบเทียบภาพตัวแทนของผู้หญิงสมัยใหม่และหลังสมัยใหม่
ในภาพยนตร์ ไทยและภาพยนตร์อเมริกัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
กรุงเทพฯ.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2543). ความเรียงว่าด้วยสตรีกับสื่อมวลชน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กุลภา วัจนสาร. (2544). เซ็นเตอร์พ้อยท์ กับ “Preeteen”: การก่อตัวของวัฒนธรรมวัยแรกรุ่น. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จิราวรรณ นันทพงศ์ และกาญจนา แก้วเทพ. (2554). บทบาทของการสื่อสารกับการสร้างและนำเสนออัตลักษณ์
ของกลุ่มวัฒนธรรมย่อยนักร้องป๊อปปูล่าในประเทศไทย. วารสารนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
20 (2), 37-49.

- ดวงหทัย บุรณเจริญกิจ. (2560). **แนวคิดสตรีนิยมและขบวนการทางสังคมของผู้หญิงในประเทศไทย:วิเคราะห์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ข้อถกเถียงและยุทธศาสตร์**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิฟรีดริช เอแบร์ท.
- ณัฐจรี สุวรรณภักดิ์. (2550). “อุดมการณ์ ความคิด และความเชื่อของคนชั้นกลาง” ใน ศึกษา รู้จัก วิพากษ์ คนชั้นกลาง, นลินี ต้นธวาทิต, บรรณาธิการ กรุงเทพฯ : มิสเตอร์ก๊อปปี.
- ประชา เปี่ยมพงษ์สานต์. (2529). **ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ / ขบวนการเคลื่อนไหวประชาชนสังคมในต่างประเทศ: บทสำรวจพัฒนาการ สถานภาพและนัยยะเชิงความคิด / ทฤษฎีต่อการพัฒนาประชาธิปไตย**. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยและผลิตตำรา, มหาวิทยาลัยเกริก.
- Ester Boserup. (2007). Reprint ed. **Woman's Role in Economic Development**. UK : Earthscan.
- Kacharaj Wareesoonthorn. (2561). **เปิดตำนาน AKB48 จากวงไอดอลเกิร์ลกรุ๊ป ญี่ปุ่นเตลธุรกิจบันเทิงระดับโลก**. ค้นเมื่อ เมษายน 12, 2561 จาก <https://www.ceoblog.co/akb48/>.
- Kyobo. (2017). **มาแล้วจะนายจ๋า! AKB48 ก่อตั้งวงน้องสาว MUM48 ที่อินเดีย**. ค้นเมื่อ เมษายน 12, 2561, จาก <https://music.mthai.com/news/newsinter/281480.html>
- Liza Romanow. (2012), ‘The Women of Thailand’. **Global Majority E-Journal**, 3 (1), 44-60.
- Sanook.com. (2558). **รวมคนดัง (หญิง)**. ค้นเมื่อ เมษายน 12, 2561, จาก <https://my.dekd.com/bird711/writer/viewlongc.php?id=549632&chapter=7>.
- Stuart Hall. (1997). **Representation: Cultural Representations and Signifying Practices (Culture, Media and Identities series)**. London : SAGE.
- Weiner, G. (1994) **Feminisms in education: an introduction**. Buckingham: Open University Press.